

Rozvoj architektury byl po druhé světové válce omezen hospodářskými a technickými možnostmi vyčerpaných evropských států. Postupně byla obnovována zničená města (Berlín, Drážďany, Varšava, Le Havre, Coventry, Kyjev, Magdeburk aj.) i **krajinné oblasti**. V místech asanovaných městských čtvrtí vznikaly nové pravoúhlé sítě ulic a pěší obchodní zóny. Souběžně docházelo i k rekonstrukcím řady historických památek. Poválečnou architekturu nadále ovlivňoval **funkcionalismus** (Le Corbusier – kolektivní dům v Marseille), vůči kterému se vymezila tzv. **organická architektura** (Kathryn Findlayová, Alvar Aalto). Ta kromě funkce obytného prostoru zdůrazňovala i jeho formu, která měla pozitivně ovlivňovat psychiku člověka. Vedle přísně racionálních staveb založených na funkční jednoduchosti prvků a jejich symetričnosti začaly vznikat i **dynamické stavby** užívající křivky. K výrobě **nosných konstrukcí** se nejčastěji používala ocel a železobeton, začaly se však objevovat i **dřevěné lepené a montované konstrukce** či konstrukce **zavěšené** (lanová střecha **Olympijského stadionu v Mnichově** hlavního architekta **Güntera Behnische**) a konstrukční prvky z **plastů**. Na vzhledu budov měl podíl i **průmyslový design**. Architekti se **inspirovali** v přírodě, např. **ve struktuře stavby rostlin i ostatních přírodnin**. Využívali i poznatků **bioniky**, hraničního oboru mezi biologií a technikou uplatňujícího kybernetické principy. Od 60. let 20. století začali architekti v rámci teorie **postmodernismu** projektovat stylově rozmanité a tvarově složité budovy, jejichž vzhled ozvláštňovali mimo jiné stavebními prvky historických slohů (**Jacques Herzog**). Z USA se do Evropy rozšířil tzv. **land-art** neboli krajinná architektura, jejíž zásadou je práce s přírodními materiály (půda, kámen, voda, dřevo, led) a organické umísťování vzniklých artefaktů do krajinného systému (**David Nash**).

ARCHITEKTURA

Ve 2. polovině 20. století byl pro umělce ve východním bloku závažný **socialistický realismus**, zatímco na Západě bylo možné **svobodně ztvárňovat nejrůznější témata** a experimentovat při tom se **všemi druhy dostupných materiálů**. Kromě barev užívali malíři **různé materiály** jako piliny, písek, bláto, kov, látky, plastické hmoty apod. Tím docházelo ke sblížování malířství a sochařství. Velmi úspěšný byl **pop-art**, který ztvárňoval mimo jiné předměty každodenní potřeby a inspiroval se **fotografií, filmem, reklamou či komiksem** (**Richard Hamilton** – **Pocta Chrysler-corporation**; **David Hockney**, **Peter Blake**). Na surrealismus navázal **abstraktní expresionismus** nazývaný také **akční malířství**, neboť jeho principem bylo zaměření pozornosti umělce na samotný akt tvorby. Spojoval tak **požadavek spontánní tvorby s čistou abstrakcí** (**Hans Hartung** – T. 1974, E. 15). Na pop-art reagovali **hyperrealisté** (**Jacques Monory**, **Peter Klasen**) zdůrazňující ve svých dílech každý detail skutečnosti a užívající **vedle akrylových barev** např. i **vlasy či odlitky kůže**. Jejich díla se často pohybovala na **pomezí obrazu a sochy**. Formou

Ukázka graffiti

street-artu jsou tzv. **graffiti**, která tvůrci stříkají sprejem na libovolné plochy ve městech. Východiskem **body-artu** se s rozvojem **performance** a **happeningu** staly proměny lidského těla a jeho interakce s divákem.

Po válce přistupovali sochaři k tvorbě zcela individuálně. **Hans Arp** vytvářel sochy založené na **protikladu objemu a prostoru** (**Ptolemaios I.**). **Alberto Giacometti** ztvárňoval **existenciální pocity** člověka prostřednictvím soch vyzábých postav. **Henry Moore** vytvořil např. **Ležící postavu** pro UNESCO v Paříži. **Kinetickým uměním** se zabývali mimo jiné **Hans Uhlmann** a **Norbert Kricke**, **světelné plastiky** realizovala např. **skupina Zerro**. **Hyperrealističtí sochaři** odlévali lidská těla a dotvářeli je tak, aby působila jako skutečná.

SOCHAŘSTVÍ

Po druhé světové válce se moderní vážná hudba postupně roztržila do řady směrů a kompozičních technik, jako je **aleatorika**, **serialismus**, **elektroakustická hudba**, později **minimalismus** apod., které se však zcela vzdálily běžnému publiku. Díky masovému rozšíření médií (rádio, televize, zvukové přehrávače aj.) zaujala dominantní postavení **populární hudba**, představovaná např. skupinami **Beatles** či **Abba**. Ve formě muzikálu (např. slavný **Jesus Christ Superstar** **Andrewa Lloyda Webera**) nahradila i soudobou operu.

HUDBA

ARCHITEKTURA

Le Corbusier, Kathryn Findlayová, Alvar Aalto, Günter Behnisch, Jacques Herzog, David Nash

MALÍŘSTVÍ

Richard Hamilton, David Hockney, Peter Blake, Hans Hartung, Jacques Monory, Peter Klasen

SOCHAŘSTVÍ

Hans Arp, Alberto Giacometti, Henry Moore, Hans Uhlmann, Norbert Kricke, skupina Zerro

HUDBA

skupiny Beatles, Abba; Andrew Lloyd Weber

Pop-art (popular art) je směr moderního výtvarného umění 2. poloviny 20. století inspirovaný se současnou městskou civilizací a jejím konzumním charakterem. Vznikl nezávisle na sobě ve dvou centrech, a sice v New Yorku a v Londýně.

Happening je umělecká forma spojující prvky divadelního, výtvarného a hudebního umění, které mají diváka vtáhnout do děje, překvapit a mnohdy i šokovat.

Body-art je umělecký směr užívající jako východisko tvorby lidské tělo. Přetváří ho např. pomocí masek, záměrné práce s gesty, formování do rozmanitých pozic, ale také pomocí znehynění, rituálního poškozování či extravagantního zdobení (piercing, tetování, užití protéz apod.).

Graffiti je způsob uměleckého vyjádření, který vznikl v 70. letech 20. století v USA. Jeho podstatou jsou nástřiky obrazů sprejem na libovolné plochy ve městech. V současnosti graffiti nabývá spíše forem vandalizmu: Sprejeři svými podpisy (tagy) i neuměleckými výtvary často poškozují fasády budov či veřejné dopravní prostředky.

Postmoderní architektura obohatila evropská města o řadu nevšedních budov. Kombinací **moderních materiálů** odvozených od tzv. **high-tech technologií** s **historizujícími prvky** vyvolává často rozporuplné reakce. Např. stavba **skleněné pyramidy na nádvoří pařížského Louvru** realizovaná v letech 1983–1989 na popud **prezidenta Françoise Mitteranda** podle projektu čínského architekta **Ming Peie** vedla k demonstracím odpůrců, které skončily roku 1984 potyčkami s policií. Dnes veřejnost pyramidu hodnotí jako nejoblíbenější novodobý pařížský projekt.

1. V poválečném umění východního bloku převažoval socialistický realismus. Až s politickým uvolňováním došlo k přejímání západních vlivů. Vyhledejte v knihách ukázky socialistickorealistické architektury, malířství a sochařství. Popište, čím se vyznačovala politicky podmíněná díla.

Poetický film *Nebe nad Berlínem* (1987) o dvou andělech, kteří žijí v poválečném Berlíně rozděleném betonovou zdí, natočil režisér Wim Wenders.